
Varen op het EGO-kompas in woelige tijden

Een hoopvol perspectief

Ferre Laevers

Het schrijven van dit artikel zuigt me helemaal terug naar toen ik student was, naar toen zoveel in mijn leven nog onbestemd was. Zo'n vijftig jaar geleden. Ergens voelde ik de richting die ik uit wilde. Maar terugblikkend moet ik erkennen dat het leven als 'energie', het bruisende, zich niet laat programmeren. Het zijn concrete omstandigheden en ontmoetingen die mij tot hier hebben gebracht. Het begrip 'serendipiteit' helpt om die magische dynamiek te vatten: de open houding die ertoe leidt dat je met verwondering kan reageren op wat zich aandient. Het bijzondere gevoel dat je krijgt als je op je pad iets kostbaars, iets intrigerends vindt. Iets dat je vervult, dat je met anderen kan delen en waardoor je groeit. Tegelijk: iets waar je niet naar op zoek was. Misschien is die innerlijke drang naar intens leven wel de bron die mij heeft gestuwd om opvang en onderwijs zo te helpen vormgeven dat het wonderlijke kan gebeuren: het klasleven dat zich spontaan ontvouwt als een avontuur voor kleuters en zij die hen begeleiden.

Hoe het allemaal begon

In mei 1976 komen twaalf Vlaamse kleuterleerkrachten samen op uitnodiging van twee onderwijspedagogen van de KU Leuven. Luk Depondt is mijn compagnon de route. Hun intentie: elke twee weken samenkomen en reflecteren op hun praktijk. Ze zetten daarvoor de 'ervaringsgerichte' bril op. Ze willen in de diepte verkennen wat 'op school zijn' voor hun kleuters betekent, hoe zij het klasgebeuren beleven. Deze manier van kijken brengt veel aan het licht. Met de kleuters kon het beter gaan, vonden ze, toen ze het dagverloop onder de loep namen, toen ze zich bezonnen over hun interacties met de kinderen, toen ze video-opnames van hun klas analyseerden (soms aan een tempo van een handvol clips per sessie), ...

"Wij dachten dat we kindgericht werkten, maar dat is op vele punten niet zo."

Ze laten het er niet bij, inspireren elkaar en nemen initiatief na initiatief.

Ik herinner het mij nog: het moment waarop we beseften hoe ver we ons van de gangbare praktijk hadden verwijderd. Een nieuw onderwijsmodel voor de aanpak van jonge kinderen was geboren. In 1979 krijgt het zijn eerste uitdrukking in het 'Tempelschema'. In 1981 wordt Kleuters & Ik gelanceerd¹. Het EGO slaat aan.

De pioniers

Anders met kinderen omgaan

De projectgroep concentreerde zich in de eerste maanden op het zoeken naar een omgangsvorm die een beter contact met de kinderen opleverde. Met de 'onvoorwaardelijk positieve blik' als basis, was Carl Rogers² onze gids. We bouwden moraliserende tussenkomsten

¹ Deze bijdrage is een update van een artikel uit het Jubileum-nummer van Kleuters & Ik naar aanleiding van het 40-jarig bestaan van het E.G.O. tijdschrift – jg. 2024 3/4

² 'Unconditional positive regard'

af en 'echtheid' kwam op de voorgrond. Geen afgedwongen uitingen van 'lief zijn voor elkaar', 'dankbaarheid' en 'blijheid' meer. In de plaats van de 'beate' atmosfeer kwam het onderkennen en vertolken van wat er is (bijv. verdriet, angst, boosheid, teleurstelling, ... en ook gemeente dankbaarheid, trots, vreugde, verbondenheid... Wat hun gevoel ook is, je laat kinderen ervaren dat je ze nooit verwerpt. Alleen, de manier waarop je je gevoelens uit mag anderen niet schaden.

Zo krijg je volwassenen die niet van zichzelf vervreemd zijn, die vrij zijn van onverwerkte emoties, en innerlijke rust uitstralen.

Vrijheid!

Dit werd al snel het tweede aandachtspunt. Zeker, de traditionele kleuterschool leek een speelse plek als je ze met de daaropvolgende lagere school vergelijkt. Maar bij nader inzien bleek het verloop van een klasdag grotendeels door de leerkracht bepaald. Telkens botsten we op tegenstellingen tussen wat geprogrammeerd is en de exploratiedrang van de kinderen.

Zoveel gemiste kansen, omdat we niet van vaste stramien konden loskomen:

belangstellingspunten die jaar na jaar in eenzelfde volgorde terugkeren en voor alle kleuters gelden; strikte methodiekregels (bij het verven bijv.: eerst de bodem en de lucht, en dan pas de figuren); vaste volgorden (bijv. na het lesje over de pompoen moeten pompoenen worden getekend, geboetseerd of ingekleurd); speelwerkbladen die bij sommigen tot faalervaringen leidden, ...

Uit deze observaties klonk één roep: VRIJHEID! Geef kinderen ruimte. Perk ze niet in, maar laat ze, gedreven door hun drang om te verkennen, te onderzoeken, uit te proberen, te scheppen, ... tot actie overgaan.

Met die 'vrijheid' hebben we geëxperimenteerd. Ons geloof in de mogelijkheden van kinderen was enorm. We waren ervan overtuigd dat de problemen die zich stelden als kinderen (plots) veel initiatief krijgen (bijv. rond het opruimen), voorbij zouden gaan. We ontdekten dat begrenzend en ondersteunend tussenkomsten van volwassenen onontbeerlijk zijn. Maar hoever moesten wij daarin gaan? In de discussies hierover werd het principe geboren dat grenzen en regels (in overleg bepaald en toegelicht) ervoor moeten zorgen dat het klasgebeuren leefbaar blijft. Ze zijn in het belang van eenieder, inclusief de kleuterleerkracht. Ze maken dat, bijv. niet de wet van de sterkste heerst, maar ieder zijn deel van de koek krijgt, toegang tot het beschikbare materiaal en de tijd van de volwassene. Ze brengen structuur en duidelijkheid, en daardoor veiligheid.

Behoudens deze koerscorrectie, is het vrije kleuterinitiatief een krachtige pijler van de ervaringsgerichte aanpak gebleven. Het is een van de verdiensten van het EGO te hebben aangetoond dat het praktisch haalbaar is een klas met 25 of meer kleuters grotendeels zelfstandig te laten beslissen over de aard, duur en frequentie van hun activiteiten. Tegenover het traditionele 'kiesuurtje' in de namiddag – dat was het toen – valt in een flink uitgebouwde EGO-klas twee derde van de tijd onder het vrij initiatief. Het resterende derde omvat onder meer de opruimtijd én ook de tijd om elkaar als groep in allerlei kringmomenten te ontmoeten. Men kan zich de impact voorstellen van deze gedeelde regie, op de ontwikkeling van zelfsturing en ondernemingszin. Vandaag spreken we van mede-eigenaarschap.

Vrijheid is niet genoeg

Terwijl we de praktische problemen rond het organiseren van een maximaal kleuterinitiatief overwonnen, rezen er steeds meer vragen rond de kwaliteit van de activiteiten. We waren er niet altijd gerust in dat kinderen optimaal van de gegeven tijd en ruimte gebruik maakten. De verleiding om bij sommige kinderen dwingend tussen te komen, kwam de kop opsteken.

Ik denk aan kinderen die van het ene naar het andere vlinderen, kinderen die elke dag hetzelfde spel kozen, en kinderen die nooit naar een begeleid aanbod kwamen. De bezinning hierop bracht ons weer een stap verder. Het werd duidelijk dat het vrije initiatief geen zin heeft als het aanbod schraal is. Zinnvolle activiteit is het resultaat van twee factoren: vrijheid én een rijk milieu. Zij vormen de twee polen die de lamp doen branden. Dus werd er aan het aanbod gewerkt, om te beginnen door de uitbouw van hoeken. Het materiaal in de klas werd aanzienlijk diverser.

Eigenaardige (schoolvreemde) voorwerpen doken op (dikke touwen, grote kartonnen dozen, hopen oude schoenen en handtassen, allerlei soorten sloten, een microscoop, een typemachine, grote schuimrubberen kussens, een zandtafel, een verzameling oude wekkers, een terrarium, enz.).

De aanpak meer op punt gesteld

Met de ervaringsgerichte basishouding, de empathische stijl, de ruimte voor initiatief en het rijke milieu, was het fundament gelegd. Maar er zat meer in. Zoals een bloem zich gaandeweg ontvouwt, doken nieuwe inzichten als vanzelf op in de gezamenlijke reflectie op het leven in de klasgroepen. Zo kwamen de 'Tien Actiepunten' tot stand. Hier enkele highlights.

Aansluiten bij interesses

Werken vanuit belangstellingspunten krijgt een upgrade. Dankzij het rijke basisaanbod en de ruimte voor initiatief, speurt de leerkracht als een goudzoeker de omgeving af, op zoek naar glinstering in de rotsen. Dat zijn de momenten waarop kinderen laten zien dat iets hen fascineert, al is het maar in een glimp ervan. Zo verraden rijke goudaders zich, thema's die aanleiding geven tot een nieuw, gericht aanbod van materialen, verhalen, informatie, bezoeken, ... We noemen ze 'open projecten', omdat ze wel een begin hebben, maar doorheen de tijd verder uitdeinen tot activiteiten die je niet voor mogelijk hield.

Enkele keien uit de sneeuw gepulkt bij een uitstap, groeien uit tot een project waarin het hele universum van gesteenten aan bod komt, van vulkanen tot fossielen. Er duiken zoveel ideeën op voor thema's dat open projecten vaak tegelijk naast elkaar lopen. Sommige nog in de schuchtere startfase, anderen op een hoogtepunt, en nog andere uitdovend.

Wat je raakt vraagt om expressie

De routineuze koppeling van een 'waarnemingsactiviteit' aan 'expressie', is een opstap voor een vernieuwende aanpak. We pikten op dat er zoiets bestaat als de impressie-expressie-cyclus: als iets je op een bijzondere manier raakt, boeit, intrigeert, dan laat die ervaring je niet los. Je voelt de drang om iets met die impressie te doen, om ze tot uitdrukking brengen, bijv. in rollenspel, taal, beweging, beeld, muzikaal, ... (zoals beschreven in de 'honderd talen' van het Reggio Emilia). Dat 'mechanisme' zit diep in elke mens geworteld, niet in het minst bij kinderen.

Als bij een open project een incubator in de klas komt te staan met eieren waar straks kuikens uit zullen komen, beginnen sommige kinderen de broedmachine na te bouwen in karton. Hoe gek is dat? De échte staat er toch?

Een sterke impressie schreeuwt om expressie. Je kan het niet laten: het is de weg om ervaringen te verwerken. Aan de leerkracht om, zoals een behendige zeiler, die windstroom te vangen door zeilen bij te zetten, dat wil zeggen: een brede waaier van expressiemogelijkheden te bieden en zo de energie die in de intense ervaring schuilt te capteren. Een heel ander verhaal dan de opgelegde en identieke werkjes na de waarneming... Het is ook de sleutel om écht aan taalstimulering te doen.

Kinderen en leerkracht als partners

Toen het High Scope programma 'Kleuters in Actie' het 'open framework model' bepleitte, gaf het ons een beter zicht op de rol van de leerkracht. Dit model zet zich af tegen het geprogrammeerd leren (geen kindinitiatief), het bewarend model (geen initiatief van leerkracht en kind) en het kindgerichte model (leerkracht die vooral inzet op een warme relatie en een rijk aanbod). Met het 'open framework model' erkennen we dat in een ideale praktijk zowel de leerkracht als de leerlingen heel veel ruimte voor initiatief hebben. Ze beïnvloeden elkaar voortdurend. Het is in dit circulaire proces dat de activiteitenstroom in de klas op gang komt én blijft. Je weet daarbij eigenlijk niet wie wie programmeert, noch wie in dat proces het meeste leert.

Wie heeft bijv. in het keienproject schuurpapier meegebracht om de stenen te polijsten? Wie de beschilderde vriendschapssteen? Wie heeft de klei gehaald om zelf fossielen te maken? Wie heeft het vergrootglas uit de kast gehaald? Wie besliste om de namen van stenen in een lijst te kopiëren? Wie om de keien van klein naar groot in bakjes te sorteren? Wie om de weegschaal erbij te halen en naast een straatkei ook een zak vol pluimen neer te zetten? Soms de leerkracht, soms een kind, en vaak hebben ze elkaar aangestoken...

Welbevinden en betrokkenheid als richtpunt

De initiële beweging naar 'hoe-is-het-voor-jou-om-hier-te-zijn', installeerde zich als de permanente modus van 'ervaringsreconstructie'. Zo ontdekten we dat elke inschatting van hoe goed we in de praktijk bezig zijn, hoort te beginnen bij de simpele vraag: hoe maken ze het? Concreter zelfs: hoe is het met het 'welbevinden' en de 'betrokkenheid' van elk kind gesteld?

Welbevinden

'Als een vis in het water,' zo kan je kinderen beschrijven die zich echt goed voelen. Ze zenden signalen uit die ons doen besluiten dat ze in hun sas zijn, dat het hen voor de wind gaat, dat ze zich op dit moment absoluut oké voelen. Zij beleven plezier aan wat ze doen. De interacties met de omgeving (leerkracht, andere kinderen, de klas- en schoolcontext, de andere gezinsleden en mensen uit de buurt) verlopen uitstekend. Ze genieten volop.

Welbevinden wijst erop dat aan basisbehoeften wordt voldaan. Dit maakt de persoon sterker. Maar welbevinden is niet genoeg.

Betrokkenheid

De toestand waarin iemand zich ten volle aan iets geeft, geboeid is, fascinatie toont, is minstens even belangrijk. Csikszentmihalyi noemt het treffend 'the state of flow', in je element zijn. De intense ervaring als vrucht van een open, explorerende instelling, is van het mooiste dat er bestaat. Om zelf mee te maken. Maar ook om het bij anderen te zien. Het is verbluffend dat je het zo vroeg, bij baby's al, kan gadeslaan. Ook Montessori had bewondering voor de bijzondere concentratie die jonge kinderen aan de dag kunnen leggen. Onontbeerlijk voor ontwikkeling: je beweegt je immers aan de grens van je mogelijkheden.

Een game-changer

Het is niet voor niets dat het begrippenpaar 'welbevinden & betrokkenheid' tot het bekendste, meest gebruikte, meest inspirerende onderdeel van het EGO-verhaal behoort, en dit tot ver over de grenzen, in meer dan twintig landen, van Finland tot Zuid-Afrika, van Ecuador tot Japan. Met deze begrippen heb je de kern van kwaliteit in handen. We beschouwen ze als de krachtigste aanwijzers voor een uitstekende aanpak. Geen enkel praktijkmodel kan impact

hebben indien het er niet in slaagt kinderen te doen gedijen. Samen zijn ze de voorwaarde voor een gave emotionele ontwikkeling en voor leren in de diepte. Tegelijk: de best denkbare toetsstenen voor de mate waarin kinderrechten gerespecteerd worden. Ze geven aan dat aan hun basisbehoeften tegemoet wordt gekomen.

Om ze in de dagelijkse praktijk te verankeren vormen ze de ruggengraat van het procesgericht kindvolgsysteem.

Met de twee Leuvense schalen in de hand, voer je een groepsscreening uit. Zo kom je te weten welke kinderen het moeilijk hebben. Dan begint een traject waarbij je eerst al je empathisch vermogen inzet om te achterhalen wat de lage scores bepaalt, om dan interventies te bedenken die het verschil kunnen maken.

In het onderzoek werd parallel hiermee het scannen van betrokkenheid een succesvolle en kosteneffectieve manier om de kwaliteit van een aanpak te monitoren, van kinderopvang tot eind secundair onderwijs.

We schrijven 1985 wanneer deze bochten zijn genomen. Veertig jaar geleden.

Een andere kijk op de output

Wordt er nog wel geleerd in het EGO?

Die vraag kregen we al vroeg voorgeschoteld. Hoe konden we, met zoveel ruimte voor kleuterinitiatief, garanderen dat de ontwikkelingsdoelen en eindtermen werden bereikt? Want dat blijft hoe dan ook het doel. Het zijn de bakens die door de samenleving zijn neergezet. Ons antwoord: door te achterhalen wat zich mentaal in het kind afspeelt tijdens hun activiteiten. We peilden naar de 'cognitieve lading van activiteiten. Naar de inhoud van de ervaring die ze opdoen, de gewaarwordingen, de denkprocessen...

In de constructiehoek zijn een vijftal kinderen al dagen bezig met 'vliegtuigen'. De leerkracht maak zich zorgen over het 'eenzijdige spel' van dit groepje. Gericht observatie verrast haar: het spel was helemaal niet arm. Verschillende domeinen van ontwikkeling kwamen aan bod: ruimtelijk inzicht (de verhouding tussen vleugels en romp moet kloppen), esthetiek (de keuze van kleuren), sociale competentie (wat als twee kinderen hetzelfde stuk willen?), fantasie (hele plots rolden uit hun brein), taalvaardigheid (commentaren en dialogen tijdens het rollenspel), motoriek (behendig in de lucht loops maken en botsingen vermijden), ... Dit volstaat evenwel niet om er gerust op te zijn. Beslissend is dat dit alles gepaard gaat met hoge betrokkenheid. Dat wees erop dat ze hun mogelijkheden tot het uiterste inzetten. Dat het spel dan ook zichtbaar evolueerde en complexer werd, was voor ons de kers op de taart.

Het was niet de eerste keer dat de kinderen ons met hun prestaties verrasten. We leerden er ook uit dat de kans om je spel dag na dag terug op te pakken, pas maakt dat kinderen hun grenzen kunnen verleggen. Dat krijg je niet met een dagschema dat volgepropt zit met opgelegde activiteiten. En niet met een doserende strategie: 'van alle domeinen een aparte infuus' en fragmentatie van het leren.

Van leerprestaties naar talenten

Die manier van kijken naar de mentale activiteit, heeft de weg vrijgemaakt om anders naar leerprestaties te kijken. We kregen in de gaten dat een aanpak die het moet hebben van specifieke, af te vinken leerdoelen geen recht doet aan hoe kinderen (en volwassenen) zich ontwikkelen. Het EGO biedt een alternatief. Het reikt 10 brillen aan die je helpen om competenties te onderscheiden, het aanbod en de stimulerende tussenkomsten te verrijken, de

mate van ontwikkeling in te schatten, en vooral te genieten van hoe kleuters hun greep op de werkelijkheid steeds verder versterken. Het onderscheid tussen oppervlakkig leren en deep-level-learning werd duidelijk.

In contrast met de gangbare observatieschalen zijn we uitgemond in een holistische benadering. Dat brengt ons naadloos naar de herkenning van talenten bij elk kind en afstemming van de aanpak daarop.

Een terugblik

De bescheiden start met twaalf kleuterleerkrachten heeft inmiddels veel teweeggebracht. Een workshop over het EGO in een vervolmakingstraject voor leerkrachten basisonderwijs, oogstte zoveel succes, dat een vijftien onder hen de ervaringsgerichte principes in praktijk brachten. Ze rapporteerden hierover in hun eindwerk. Zo staken we als vanzelf de brug over. Het voortgezet en hoger onderwijs volgden...

Voor een impressie van de betekenis van het EGO verwijzen we naar www.cego.be, waar we de impact in Vlaanderen beschrijven, de plaats ervan in opleidingen, de bestreken domeinen en contexten (van de kinderopvang tot de ouderenzorg), de meer dan 150 publicaties, de internationale uitstraling, en de wetenschappelijke onderbouwing door tientallen onderzoeksprojecten en meer dan 120 masterproeven. De unit 'CEGO Vorming & Consult' staat in voor een breed nascholingsaanbod.

We stellen ons hier wel de vraag wat gemaakt heeft dat we zover zijn geraakt.

- Het EGO kwam niet uit de lucht vallen. Het wortelt in de emancipatiebeweging van mei '68. Die tijdgeest gaf ons de durf en het élan om de gangbare praktijk in vraag te stellen.
- Er is het verregaande engagement van de kleuterleerkrachten van het eerste uur. Al snel namen her en der in Vlaanderen contactgroepen de fakkel over en konden we bij hen hetzelfde enthousiasme proeven. Stel je voor: vaak ging het om maandelijkse avondsessies van 2 à 3 uur. Nu ondenkbaar.
- Steeds stond in alles wat we deden de praktijk centraal. Ook in het onderzoekswerk. Honderden leerkrachten waren mee aan boord. We verplaatsten ons samen in duizenden kinderen. Door die voortdurende confrontatie met de praktijk hebben we grenzen kunnen verleggen, op het vlak van concepten, de aanpak, de instrumenten, de onderzoeksdesigns.
- Al van bij de start konden onze reflecties het Christen Onderwijzers Verbond³ aanspreken. Zij maakten het mogelijk het project te lanceren. Vanaf dan hebben ook beleidsmakers en actoren het EGO omarmd in grootschalige projecten in Vlaanderen (Zorgverbreding, GOK, MeMoQ, Procrustes, de Warme School, ...), in Nederland en in het VK.

Maar de meest beslissende factor waren en zijn... de kleuters. Elke stap die we zetten - de erkenning en benoeming van gevoelens, de ondersteunde vrijheid en het medezeggenschap, het inspelen op interesses, het rijke evoluerende aanbod, de interventies bij het volgsysteem... - wekte bij hen zoveel energie dat wij, volwassenen, mee in het bad werden getrokken. Als je met je aanpak zoveel teweeg kan brengen, geeft het je vleugels...

Vooruitblik

Ik heb de voorbije 50 jaar geen woeligere periode meegemaakt dan wat ons vandaag treft. Helaas geldt dat niet alleen voor de toestand van de wereld. Net de plek die mensen beter moet uitrusten om met al die uitdagingen om te gaan, maakt een ongeziene crisis door: de opvang en het onderwijs.

³ Het Christen Onderwijzers Verbond

Het kleuteronderwijs onder vuur

Naar aanleiding van de TIMMS en andere testresultaten moet het kleuteronderwijs het ontgelden. Daarbij krijgt de ervaringsgerichte aanpak de volle laag⁴.

“In Vlaanderen was het kind- en ervaringsgerichte kleuteronderwijs de afgelopen decennia dominant. Internationaal zien we een andere visie opgang maken⁵.”

“De kleuterschool is te veel een crèche geworden.”

“We mogen van kleuters echt hoge verwachtingen hebben.”

“De stelling ‘We bieden het aan als het kind er klaar voor is’ klopt niet meer.”

“Het idee dat alles ‘vanuit de kinderen moet komen’, gaat niet meer op.”

“De focus moet naar de allerkleinsten: de kleuters. In plaats van ze dag na dag te laten knutselen en in de zandbak te laten spelen, moeten ze aan de slag met taal en cijfers.”

Een oplossing denkt men onder meer te vinden in een meer systematische kennisoverdracht (ook in het kleuteronderwijs) door EDI-lessen (**E**xplicitie **D**irecte **I**nstructie). En daaraan gehecht: meer discipline tijdens activiteiten d.m.v. de SARK-regel (**S**til zijn, **A**rmen rustig, **R**echtop zitten en **K**ijken naar de leraar).

Het is wel even schrikken, om dit anno 2025 te lezen. Decennia geleden hebben we de term ‘schoolrijpheid’ ingeruild voor het begrip ‘kindrijpe school’. We zijn terug bij af...

Maar het hoeft ons niet van ons stuk te brengen.

Het ervaringsgerichte antwoord

De poging van een handvol cognitieve psychologen om de leerachterstand op te lossen heeft veel weg van een kaping: het enteren van een schip met het doel de koers ervan te veranderen. Zonder zicht op wie aan boord is, wat onderweg aan inzichten is verworven, wat die koers vandaag is, en wat de bestemming. Er is bij de opposenten duidelijk weinig inzicht en terreinkennis rond het ervaringsgericht onderwijs. Dat ‘alles uit kinderen moet komen’ is een misvatting. De rol van de leerkracht is gigantisch. Het EGO-verhaal maakt duidelijk dat wat ons drijft net is ‘meer uit kinderen halen’.

Er is hier een krachtig en performant onderwijsbeleid nodig dat inzet op het beste dat door zovele actoren in Vlaanderen en daarbuiten op het vlak van onderwijsinnovatie is voortgebracht en in praktijk wordt gebracht. Inzet op het forum van de grensverleggers uit allerlei organisaties en instanties (opleidingen, onderwijs ondersteuners, schoolnetwerken en onderzoekers...) is de uitweg. Hier en internationaal⁶. Dat moet dan uitmonden in een meer gecoördineerde en beter gefinancierde professionalisering. Want het is de leerkracht die het verschil maakt.

Slot

⁴ De Standaard dd. 14-12-2024 *We mogen van kleuters echt hoge verwachtingen hebben* [o.m. Pedro Debruyckere]
De Standaard dd. 16/12/2024 *We mogen van kleuters echt hoge verwachtingen hebben* [Pedro Debruyckere]
De Morgen 13-12-2024 *Ons onderwijs is vergiftigd door te veel randinfo over maatschappelijke ditjes en datjes* [Filip Brinkman]

De Tijd dd. 4/12/2024 *Na bar slechte wiskundepeiling alle ogen gericht op kleuters: ‘Wat doen die eigenlijk drie jaar lang op school?’*

HLN *Gedaan met excuses. Een kwaliteitsoffensief is nodig.* [Dirk Van Damme]

⁵ Dat valt niet te rijmen met wat we bij een van de meest invloedrijke wetenschappelijke organisaties beluisteren: de European Early Childhood Education Association [EECERA] dat via jaarlijkse conferenties en een wetenschappelijk tijdschrift uit de A-klasse wereldwijd de toon zet.

Laevers, F. (2025). Varen op het EGO-kompas in woelige tijden. Een hoopvol perspectief. Leuven, CEGO.

Een opgepoetste versie van een schools programma aan leerkrachten opdringen heeft geen toekomst. Wij hebben de sleutels in handen voor een andere benadering. En hiervoor ook heel wat 'practice based evidence' en 'evidence based practice' in handen.

Laten we kiezen voor een aanpak waarin kinderen en leraren in hun kracht worden gezet. Waar leraren het hele kind zien. Van geestelijke gezondheid een prioriteit maken. Verwondering, verbeeldingskracht en creativiteit hoog in het vaandel dragen. Expressie overal aan bod laten komen. Taal en rekenen deel laten zijn van een groter geheel, als tools in een doorgedreven exploratie van de wereld. Zelfsturing en ondernemingszin ruim kansen geven. Samenwerken evident is. Talenten ontwikkelen. Verbondenheid inbedden als waarborg voor een sterk sociaal weefsel.

Zo bouwen we aan de toekomst van Vlaanderen.

Aan alle kindbegeleiders en kleuterleerkrachten van de wereld, en allen die hen ondersteunen: koester de wetenschap dat de impact die opvoeding heeft nooit zo groot is als in de eerste levensjaren. Het is daarom een voorrecht om met jonge kinderen te werken. Neem het voor hen op tegen de toenemende druk van bovenaf. Blijf pioniers in het scheppen van een leeromgeving die model kan staan voor het hele onderwijssysteem. Het zijn de jonge kinderen zelf die ons en de grote pedagogen sinds Fröbel de weg wezen. Maak het goed!

Prof. Dr. Ferre Laevers

Directeur

Expertise Centrum Ervaringsgericht

Onderwijs

KU Leuven

ferre.laevers@kuleuven.be

www.cego.be

